

ÖMER ERDEM

okur yazar
yazar okur

Her kişi birbirinden ayrıdır

“Yazdığım her şey sustuğum şeylerdir. Hikâyelerim sustuklarımdır” diyen bir yazarın mektupları bunlar.

Ankara diye bir olgu var. Ona kapılanlar bürokrat ve devlet, ondan kurtulanlar **sanatçı** ve özgür oluyorlar sonunda. Cumhuriyetten beri böyle bu. Ömrünü en az otuz yıl Süleyman Demirel’in ağır nefesi altında orada geçirmiş bir yazara bunun doğurabileceği travmayı sormuştum da, sorumu bile anlamamıştı. Böyle. Orhan Duru, Ankara’da doğmuş ancak orada saplanıp kalmamışlardan. Çağdaşları, Süreya, Ayhan, Karakoç, Akın, gibi. “Gençlik mektupları”nı okurken onun bu Ankara’nın ne kadar da şuurunda olduğunu, onu yırtmak için ne denli çırpındığını görüyoruz. Sadece başkent mi, Urfa da öyle, o dönem mektuplarına mekân olan şehirler de öyle.

“Yazdığım her şey sustuğum şeylerdir. Hikâyelerim sustuklarımdır” diyen bir yazarın mektupları bunlar. Muhatapları kim bu “yersiz yurtsuzluk, itiraflarla dolu, kendisinden başka dayanacağı olmayan, her kişinin birbirinden ayrı olduğuna özellikle inanan, sıcakta her şey, insanlar, hayvanlar, böcekler ölümüne hazır, yaşamaya hızlı” diye bağırın öznenin muhatapları kimler? İki büyük **sanatçı**; Ferit Edgü ve Yüksel Arslan. Umulur ki, Burak Fidan günü gelince bu mektupların cevaplarını da yayımlar.

Şenlikli günlükler

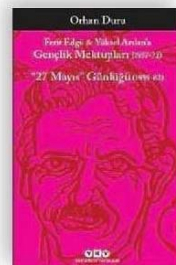
Erken uyanış, gördüğünün, bakıp yazdığının farkında oluş Duru’nun mektupları boyunca karşımıza çıkar. Bir yandan daha 1957’de “üslup sahibi bir adamsın artık. Düşüncelerine, yaşayışına, kendine uygun bir üslup. Bu üslup helal olsun sana. Çünkü şu gençler ya da arkadaşlarımız içinde ilk sen başardın bu işi” diye yazar Ferit Edgü için. **Bu arkadaşlığın ötesinde muhatabını sanat ve edebiyat değeriyle ne denli içerden takip ettiğinin göstergesidir.** Öte yandan, kendi çizgisini de ‘şu günlerde şöyle bir düşünceye vardım. Bir **sanatçı** ya da bir aydın meselelere akıl erdirebilmek, gerçeklere ulaşabilmek için mutlaka düşünsel bir karşı koyma duygusu taşınmalıdır’ yeşertmeye yeşertmeye çalışır. Urfa’da çarpıcı bir gerçekliğin içinde yaşamakta, yalnızlığın dalgalarında bocalamakta, “yeni atılışlar için yeni yıkıntılar gerek”tiğine

inanmaktadır.

Orhan Duru’nun mektuplarını ve günlüklerini değerli kılan bireysel notların ötesine çıkıp zihniyet dünyamızın tarihsel köklerine dokunacak kadar canlı olmasıdır. “Umutsuzluk çağı”nda edebiyat, “kusma”, bilinçaltının dö-kümleriyle şenlenmesi gerekecek kadar önemlidir. Açıktır. Apaçıktır. Cüretlidir. Muzip ve pervasızdır yazarken. Heyecanını hissedersiniz ama düşündüğü, kurduğu, kurcaladığı da yalındır. Çekinmez, kendisini soyar. Taşrayla şehir arasındaki gerilimi anlamıştır. Türkiye sınıflardan değil, topluluklardan oluşur. Bu onun ideolojilere bakışını belirler. Mülkiyet sınıfsal değil doğal bir meseledir onun gözünde.

Kıskanmıştır yeri geldiğinde. Ferit Edgü’ye “çoğu zaman giydiğin ayakkabılar bile kıskandığım olmuştur” der. Ama özgüveni, **sanata** gelince, “Ben, dostum, kalıplarımı yırttığım zaman dünya cayırtısını duymalı” cümlesiyle vecizleşir. Bir yandan, Orhan Duru üslubunun adım adım nasıl kurulduğu da gözlemlenir bu metinlerde. Çelişik, neşeli, çelebi, umutsuz, meraklı, utanmaz, oyuncu bir dildir o. Günün gelecek bu merak ve şapka tavşan oyunları **kitaplama** yayılacaktır. Gerçek ve hayal arasında gidip geldiği yol hep onun izleriyle dolacaktır.

Günlükleri de şenliklidir Duru’nun. Öyküyü yazarken romanı da hep düşündüğünü, güncel olayları gazeteci olarak takip ederken aktüaliteye kapılmadığını, olup bitenin gölgesini de merak ettiğinin duyumsarız. Romanı başarmak için “büyük hayat denemeleri, kısaca çok görmek geçirmek adına” bu şansını kullanmaya çalışır hep. Bir de unutmadan söylemeli, **Kitap** boyunca Pembe Panter gibi arada dolaşan bir adam vardır. “Bu İlhan Berk’in her şeyi yapmacık. Kendisi bile.”

FERİD EDGÜ-
YÜKSEL
ARSLANA
GENÇLİK
MEKTUPLARI
(1957-72)
Orhan Duru
Yapı Kredi Yayınları
2015, 204 sayfa, 16 TL.